

DOĞUMUNUN 100 ÜNCÜ, ÖLÜMÜNÜN 33 ÜNCÜ
YILDÖNÜMÜNDE
AHMED MİDHAT EFENDİ

ANMA TOPLANTISI

28 Birincikânun 1944 Perşembe günü saat 14 buçukta
Beyazıdda Üniversite Konferans Salonunda

- 1) Toplantının açılması (hakki tarık us tarafından).
- 2) Ahmed Midhat'ın hatırası önünde bir dakika ayakta durma.
- 3) Ahmed Midhat'ın bütün hayat ve şahsiyeti, eğitim ve öğretim alanında ve tarih yönündeki hizmetleri (Maarif Müstesarı bay İhsan Sungu tarafından).
- 4) Gazetecilikte ve o günün edebiyatı karşısında Ahmed Midhat (Bay Hüseyin Cahit Yalçın tarafından).
- 5) Ahmed Midhat: Hikâyeçi ve romancı (İsmail Habib Sevük tarafından).
- 6) Trük tiyatrosu bakımından Ahmed Midhat (Selim Nüzhet Gerçek tarafından).
- 7) Aile reisi olarak Ahmed Midhat (Oğlu doktor Kâmil Yazgı tarafından).
- 8) Toplantının kapatılması (hakki tarık us tarafından).

AHMED MİDHAT EFENDİ SERGİSİ

Açılma töreni: 29 Birincikânun 1944 Cumartesi günü saat 15 de
Kapanması: 13 İkincikânun 1945 Çarşamba günü saat 17 de

AHMED MİDHAT'IN KURONOLOJİSİ

Hazırlayan: *hakki tarih us*

- 1844 (1260) (Ahmed) İstanbulda doğdu. (Babası, Hacı Hacı Süleyman Ağa, Anası Nefise Hanım, Doğduğu ev: Tophanede Lebleciler caddesinde, Kumbaracı yokuşuna çıkarken, Hacı Mimi Karabaş mahallesinin Örtmeçli sokaklarında).
- 1850 (1266) Babası ölüyor.
- 1854 (1270) Vidine, sonra Sahn (Adliye) kasabasına gidiyorlar, geliyorlar.
- 1857 (1273) Mısır Çarşısında bir attara çırak veriliyor.
- 1858 (1274 - 1275) Çarşı esnafından Hacı İbrahim Efendiden gececeeri evine giderek türkçe okuma yazma öğreniyor.
- 1859 (1277) Galatada bir frenkten fransızcaya bağlıyor.
- 1861 (Mart 1278) Ana bir kardeşi Hafız İbrahim Voyvoda Nişe aldırıyor. Niş Rüşdiyesine giriyor. Şi're heves ediyor.
- 1862 (1279) Vali Midhat Paşa tahsiline ilgil gösteriyor. Orada Medrese tahsilini gördüğü gibi Midhat Paşanın fransızca hocası Luka Mamuryandan ders alıyor.
- 1864 (1280) Rüşdiyeden çıkıyor.
- 25 I. Teşrin 1864 (13 I. Teşrin 1280) Rusçuka geliyor, Tuna vilâyeti mektubu İalemine giriyor.
- Mart 1865 (Mart 1281) Kalemın müsevvidleri arasına alınıyor (Aylık 100 kuruş).

1865		(1281)	(Midhat) mahlusını adına Midhat Paşa katıyor. Hacı Salih Efendinin müderrisi olduğu Salt Paşa medresesinde süban derslerine devam ediyor. Vilayet idare meclisinde katıpta yamağı oluyor. Odyan Efendinin politika müdürlüğünde Türkçe kısmı kâtipliğini yapıyor. Tuna gazetesi yazı işlerine vâdım ediyor. Diragan Çankok (sonraları parti reis ve bşavekil) un nezareti altında olan Bulgar jimnazındaki dersleri Fransızcadan görüyor.
1866		(1282)	Islahhanenin inşasında mühendis tercümanı olarak Sofyaya geliyor. Bir milletler hukuku kitabı tercümesine, bir coğrafya yazmağı başlıyor. Servet Hanımla evleniyor. 18 günlük gıveyi Rusçuka geri çağırılıyor.
1867		(1283)	Biraderini darılttığı için kendisini Tunaya atmaya giderken vilayet mektupçusu Halil Rifat Bey (sonra sadrazam) tarafından tesadüfen kurtarılıyor. Kalemdeki işinden ayrılmış tapu dairesinde sened doldurarak geçiniyor. Şakir Bey (sonra paşa) kendisine zengin kütüphanesini açarak onu yazıya teşvik ediyor. Karısını Sofyadan getiriyor. Tuna nehir idaresine sandık emini oluyor, fakat sandık fazlası çıkınca istifa ediyor.
20 Haziran 1868	(8 Haziran 1284)		Tuna gazetesine muharrir, Ziraat Müdürlüğüne kâtip oluyor. (Matbaa mürettepliği ve makinistliği öğreniyor).
1869		(1284)	Gazeteye başmuharrir.
21 Mart 1869	(9 Mart 1285)		Midhat Paşa ile birlikte Bağdada gidiyor.
30 Nisan 1869	(18 Nisan 1285)		Bağdat vilayeti mektubî kalemi hulefâlığına ve vilayet matbaası ile Zevra gazetesi müdür ve muharrirliğine tayin olunuyor.
15 Haziran 1869	(3 Haziran 1285)		Zevra'nın ilk sayısı çıkıyor.
1869		(1285)	Fars ülkesinden Muhammed Bakır Can Muattar ve Muhammed Zühavî ile tanışıyor.
1870		(1286)	(Hâcî evvel) in ve (Kırsadan hisse) nin ilk baskıları çıkmıştır. (Letaifî Rivayat) dan bazı hikâyeler yazılıyor.
Haziran 1870	(Haziran 1286)		Basra mutasarrıfı olan biraderi bir urban isyanında ölüyor.
1870		(1286)	Maarif nazırından İstanbula alınmasını istiyor.
12 Mart 1871	(29 Şubat 1286)		Vazifelerinden istifa ediyor. İstanbula geliyor.
22 Nisan 1871	(10 Nisan 1287)		(Ceridel Askeriyye) ye baş muharrir. (28 Temmuz 1288 e kadar).
24 Nisan 1871	(12 Nisan 1287)		(Basiret) gazetesinde yazmağı başlıyor. (Menâfil devlet millet) mübâkaşası.
1871		(1287)	Tahtakalede oturduğu evde matbaa kuruluyor, kendisi işletiyor.
1871		(1287)	Matbaayı Asmanlıtina Camlı Hana getiriyor. Sonra Babıâli (şimdi Ankara) caddesinde eski Bahıztaptiye (şimdi Aşir Efendi) caddesi ağzında büyük bir daireyi matbaa yapıyor.
8 Şubat 1872	(21 Kânunusani 1287)		(İbret) gazetesini idareye başlıyor. (11 Mart 1288 e kadar)
1872		(1288)	Namık Kemalle bulusuyor. Türkçe ve Fransızca (Takvimi Tenret) gazetesinin idaresini alıyor.
Ağustos 1872	(Ağustos 1288)		Galatada Çinnaki matbaasını da alarak Beyoğlunda Hacopolu karşısında 13 numaralı daireye yerleşiyor.
29 Ağustos 1872	(17 Ağustos 1288)		(Devr) gazetesini çıkarıyor ve gazete o gün kapanıyor.
26 Eylül 1872	(14 Eylül 1288)		(Bedle) gazetesini çıkarıyor (1 Birinci Tesrin 1288 e kadar)
1. Tesrin 1872	(1. Tesrin 1288)		(İdareî Azizliye) kumpanyasının tercümanlığını alıyor.
11. Tesrin 1872	(11. Tesrin 1288)		(Dağarcık) mecmuasını çıkarıyor ve (Lâtaifî Rivayat) cüzlerini neşre devam ediyor.
3 Mart 1873	(19 Şubat 1288)		(Basiret) gazetesinde Hoca İshak Efendinin hücum yazısı.
30 Mart 1873	(18 Mart 1289)		(Eyyahl) piyesinin temsil.
3 Nisan 1873	(22 Mart 1289)		İçinde (Milleti mezbua) tabiri olan ve matbuat ve matbaalar nizamını tenkid eden yazısı (İbret) te çıkıyor.
6 Nisan 1873	(25 Mart 1289)		Tevkif ediliyorlar.
10 Nisan 1873	(29 Mart 1289)		Radosa sürgün.

1873		(1288)	Şeyh Abdullah Efendiden ders alıp Rodos çocuklarına ders veriyor.
1874		(1290)	Annesi ölüyor. Servet Hanımı Rodosa alıyor.
1874		(1290)	Hacopolodaki matbaa Babıâliye 28 numaraya geliyor ve İstanbul'da çıkardığı (Kırk Anbar) ı zıندان idare ediyor. Montekristoya nazire olarak (Hasan Mellah) ı yazıyor.
1874		(1290)	Rodoslular İbrahim Paşa Camisi avlusunda bir mektep açıyorlar.
1875		(1291)	Mektep (Medrese-i Süleymaniye) oluyor.
30 Mayıs 1876	(18 Mayıs 1292)		Sultan Muradın tahta çıkmasıyle affolunuyor.
11 Haziran 1876	(30 Mayıs 1292)		İstanbul'a geliyor.
1876	(1292)		Medresesi Süleymaniye'yi ikmal için Rodos sancagı tenzirat müdürlüğünü alıyor.
27 Haziran 1876	(15 Haziran 1292)		(İttihat) gazetesini çıkarıyor. (15 Şubat 1292 ye kadar)
Mart 1878	(Mart 1294)		Vakit gazetesine yazıyor. Rus muharebesinde, imtiha edilerek, mülki rütbesinin miralaylığa çevrilmesini istedi. Takvimi Vakayı müdürü oldu. Serencebey yokunda oturuyor. Fitnat Hanımla tanıştı.
27 Haziran 1878	(15 Haziran 1294)		(Tercümanı Hakikat) ı çıkarmaya başlıyor.
25 Ağustos 1878	(13 Ağustos 1294)		Tercümünde iki şarkı basıldı.
28 Ağustos 1878	(16 Ağustos 1294)		Vakit gazetesinde şarkılara nazire suretiyle Midhat Efendiye tarifi. Kemal Paşa zade Sait Beyle Babıâli caddesinde müessif hadise.
10 Eylül 1878	(29 Ağustos 1294)		Osmanlı gazetesini de idaresine alıyor.
10 II. Teşrin 1879	(20 I. Teşrin 1295)		Matbaai Amire ve Takvimi Vakayı müdürü. (Bu hizmette 8 Birinci Teşrin 1310 da Meclis Şahiye vazifesi birleşme diği için ayrılmıştır.)
1880	(1296)		Beykozda Akbabada Balıoğlu çiftliğini alıyor.
5 I. Teşrin 1881	(23 Eylül 1297)		(Henüz 17 yaşında) romanının tefrikasına başlıyor.
1884	(1300)		Kızı Nigâr Hanımla Muallim Naci evlendi.
16 II. Teşrin 1884	(4 I. Teşrin 1300)		Melek Hanımla evleniyor. Sırmakes suyunun bulunduğu Serdaroğlu çiftliğini alıyor.
6 II. Teşrin 1884	(25 I. Teşrin 1300)		Hava olarak Meclis Umuru Şahiye azası ve baskâfibi.
	(25 Nisan 1303)		Beykozda Yalıköyündeki yahşı satın alıyor.
2 Şubat 1888	(21 İkinci Kânun 1303)		İmtiyaz nişanı aldı.
9 Ağustos 1889	(28 Temmuz 1305)		Balâ rütbesi ve ikinci rütbeden Mecidi verildi.
9 Ağustos 1889	(Ağustos 1305)		Memleket adına istakholme Müstesrikler Kongresine gitti. Madam Gülnarla tanışıyor.
12 Nisan 1893	(31 Mart 1309)		Muallim Naci öldü.
25 Nisan 1895	(13 Nisan 1311)		Meclis Umuri Şahiye Reisi.
1900	(1316)		İkdam ve Tarık gazetelerine yardım. Kızı Hacer Hanımı Yenischirlizade Halid Eyyubla evlendirdi.
Temmuz 1908	(Temmuz 1324)		Meşrutiyetle beraber yine Tercümünde, sonraları Sabahta yazmaya başlıyor.
İkinci Kânun 1909	(İkinci Kanun 1324)		Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiye idaresine alıyor. Tarifi Osmanî Encümenine aza. Darüşşefakanın, Beykoz İttihat ve teavün Mektebinin ders nazırlığı.
1909	(1325)		Yaş tahdidî dolayısıyla emekliye. Darülfünun'un umumi tarih, felsefe tarihi, dinler tarihi muallimliğine (profesörlüğüne), Darülmuallimat pedagoji ve tarih muallimliğine, Medrese ülvaihin dinler tarihi muallimliğine, Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiyenin tedris meclisi reisidir.
1910	(Ağustos 1326)		Darülfünun'un Romanya seyahatine iştirak ediyor.
28 I. Kânun 1912	(16 I. Kanun 1328)		Darüşşefakada fani hayatı veda ediyor.

AHMED MİDHAT'IN ESERLERİ

KİTAPLAR

- Abdest ve namaz (çocuklara)
Acabî âlem
Açık bas
Afrika (çocuklara)
Ahbarî âsara tamimi anzar
Ahmet Metin ve Şirzat
Abzi sâr
Alayın kraliçesi
Alayın kraliçesine zeyl
Almanya tarihi (kâinat)
Altın aşıkları
Amerika (çocuklara)
Amiral Bing
Ana baba
Ana, kız (leta.)
Antonin
Arnavutlar, Solyotlar
Asya (çocuklara)
Avrupa (çocuklara)
Avrupa adabı muâşeretî
Avrupada bir cevelân
Avusturya ve Macaristan tarihi (kâ.)
Baba olmak sanatı
Babalar, oğullar
Bahtiyarlık (leta.)
Bellyyatı mudhike
Ben neyim?
Berekâtî tenasülîyye
Beşair
Beşir Fuat
Bilgiç kız
Bir acıbeî saydiyye (leta.)
Bir fakir delikanlının hikâyesi
Bir gerçek hikâye; fitnekar (leta.)
Bir kadının hikyesi
Bir mektup (Musahabatı leyliyyeden)
Bir tövbekar (leta.)
Bud'î şems nasıl ölçülür?
Can kurtaranlar (leta.)
Cellât
Cımlı han (leta.)
Coğrafya (Hocalara)
Coğrafya istilabatı (çocuklara)
Çengi
Çengi (tiyatro)
Çerkes âzdenleri
Çiçekler (çocuklara)
Çifte intikam (leta.)
Çingene (leta.)
Çocuk
Danimarka tarihi (kâ.)
Demir bey yahut İnkısaî esrar
Diplomalı kız (leta.)
Dolaptan temasa (leta.)
Durubî emsali osmanîyye'den hikâyeler
Dünyaya ikinci gelsin
Dürdane Hanım
Edvarî askerîyye
Ekonomî politîk
Emanetçi Sitki (leta.)
Esrarî cinnyet
Eyyvah! (leta.)
Felsefeli zenân (leta.)
Fenni bir roman yahut Amerika doktorları
Fatma Aliye Hanım
Firkat (leta.)
Fikret (leta.)
Felâatun Beyle Rakım Efendi
Gabriyel'in günahı
Gençlik; tebhül (leta.)
Gönül mihnetkeşan (leta.)
Gönüllü
Gürcü kızı yahut intikam
Hallü akid
Harekât (musa.)
Hasan Mellah
Hasan Mellah zeyli
Hayal ve Hakikat
Haydut Montari
Hayvanlar (çocuklara)
Hayret
Hendese (haceî evvel)
Henüz 17 yaşında
Hey'et (haceî evvel)
Hikmet (haceî evvel)
İlkkmeti peder
İlâllahmer
Hesap (haceî evvel)
Hokkabaz kitabı
Holanda ve Belçika tarihi (kâ.)
Hükûmâtî cermanîyye tarihî (kâ.)
Hulâsai hümayunnâme
Hüseyn Fellah
Hüsrevnâme
İki hud'akâr (leta.)
İki mektup (musa.)
İlhamat ve tağlilat
İngiltere tarihi (kâ.)
İspanya tarihi (kâ.)
İstidadı etfal (musa.)
İstipsar
İzveç ve Norveç tarihi (kâ.)
İsviçre tarihi (kâ.)
İtalya tarihi (kâ.)
İtirazat (leta.)
İtiyat (musa.)
Jön Türk
Kadınlarda hıfzı cemal (musa.)
Kadınlarda tezyidi cemal (musa.)
Kafkas
Kamere âşık
Karı koca masalı
Karnaval
Kıtaat ve bihari hamse (çocuklara)
Kismetinde olanın kaşğında çıkar (leta.)
Kıssadan hisse
Kcnak yahut Şeyh Sâmîl
Kozmografya ve tabakatülârz (haceî evvel)
Kuşlar (çocuklara)
La Dam o Kamelya
Lülli asfer
Menfa (128 sayfa)
Merdud kız
Mesa'îl muğlaka
Meşk mecmuaı (3 defter)
Methali tarih (fünunî coğrafîyye)

Meyvalar (çocuklara)
Mufassal (3 cild)
Muhaberat ve muhaverat
Mukaddime (kâ.)
Mukaddime tarih (kâ.)
Müdafaa (3 kitap)
Müntahabatı Ahmed Midhat (3 kitap)
Müşahedat
Nasip; bekârlık sultanlık mı dedin?
Nebatlar (çocuklara)
Nedamet mi? Heyhat!
Nevm ve halâî; nevm
Nizai filmü jin (2 kitap)
Obur (leta.)
Odoף hisarı
Orsival cinayeti
Osmanî tarihî (kâ.)
Ölüm Allahın emri (leta.)
Ömür uzunluğu (musa.)
Papazdaki esrar
Para (leta.)
Pariste bir Türk
Pariste 3000 Budî
Peçeli kadın
Portügal tarihî (kâ.)
Rehnümayî muallimîn (Medreseî Süleymaniye,
3 defter)
Rehnümayî muallimîne rehnümayî muallimîn,
(Medreseî Süleymaniye)
Rikalda
Rusya tarihî (kâ.)
Sağlık (çocuklara)
Sait Beyle Ahmed Midhat Efendi arasında
münazara
Sanatkâr namusu
Sayyadane bir cevelân

Sevdayı şâyil amel
Siddin hulâsası
Sihir siracı
Siyavus
Sulzan; esaret (leta.)
Süleymani Musulî
Şeytan kyaa tılsımı
Şopen Haverin hikmeti cedidesi
Tarih (hacel evvel)
Tarihî edyan
Tarihî umumî (2 kitap)
Tarihî umumî (Darülfünun yayımı)
Tasarrufatı kimyevliyye (musa.)
Teaffüf
Tedit tarihî umumî
Tehtül (musa.)
Tegaddî (musa.)
Terakki (musa.)
Terakkiyatı hazıra ve mesakin (musa.)
Teskî mesâî, Taksîmi mesâî
Terbiyell çocuk (çocuklara)
Tetkiki müskirat (musa.)
Timur Rey
Turuku maîset (hacel evvel)
Üç cins mahlûk (çocuklara)
Üç yüzü bir karı
Üssi İnkılâp
Vân
Vakit geçirmek (musa.)
Volter (2 cüz musa.)
Volter 20 yasında
Yençerler (leta.)
Yeryüzünde bir melek
Yunanistan tarihî (kâ.)
Yürüyen hayvanlar (çocuklara)
Zabit
Zübdetül hakayık

* * *

MECMUALAR

Dağarek (10 cüz)

Kırk anbar (34 cüz)

* * *

Elfünnehar vennehar
Ermenistan var mıdır?

İstihay; islâm
Osman Gazî

Aldarile birer eser neşri için Maariften ruhsat aldığı anlaşılıyorsa da bu eserleri bastırıp yaydığı anlaşılammıştır H. T. Ua.

DÜZELTİLECEK YANLIŞLAR

Kuronolojide :

- 1876 (1292) Rodos tahriirat müdürlüğü kaydı bunu takip eden kayıddan sonraya alınacak.
- Mart 1878 (Mart 1294) Kaydının doğrusu şudur:
- 1876 (1292) Rodostan getirildi. Vakit gazetesine yazıyor. Takvimi Vekayî müdürü oldu.
- 1877 (1293) Meclisi Mebusan müzakerelerini kendisi zaptediyor.
- Mart 1878 (Mart 1294) Serencebey yokuşunda oturuyor ve Fitnat hanımla tanışıyor. Rus muharebesinde imtihan edilerek mülki rütbesinin miralaylığa çevrilmesini istedi.
- 1880 (1296) den sonra sıra şu ibarenindir:
- 1881 (1297) Melek hanımla evleniyor. Sırmakeş suyunun bulunduğu Serdaroğlu çiftliğini alıyor.
- (1884 (1300) rakamı, 16 ikinciteşrin 1884 (4 birinciteşrin 1300) olarak kayıtlandırılacak ve kızının muallim Naci ile evlenmesi hızasına konacak. (Kızın adı Medihadır; Nigâr Naclain kızıdır.) Bundan sonra gelen ibare silinecek.

Kitaplar listesinde :

İkinci defa "Ahzi sâr", "Aleksandır İstradella", "Devleti Osmanlye (Kâ)", "Peder olmak san'atı" "Peyihâ yani Belçika ile Felemenk", "Zuhuri Osmanyan (Osman Gazi)" ilâve olunacak. "Baba olmak san'atı", "Fikret", "Holanda ve Belçika", "Mukaddeme tarih", "Osmanlı tarihi" Tarih 'Hâcei evvel', "Teşriki mesâi, Taksimi mesâi", "Timur bey", silinecektir.

Hall-ül-ukad, kitabın doğru adidir.

Basıldığı yer:

VAKIT MATBAASI — İSTANBUL

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 6 3 6 1 2 1 0 1 9 *